

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH300009
NAZWA
OBSZARU Ostoja Nadwarciańska

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH300009	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Nadwarciańska

1.4. Data opracowania 2001-05	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-03
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 4 marca 2022 r. w spr. soo Ostoja Nadwarciańska (PLH300009)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna	Szerokość geograficzna
17.8968	52.1773

2.2. Powierzchnia [ha]:	2.3. Obszar morski [%]
26653.07	0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL41	Wielkopolskie
------	---------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
1340			266.53		M	A	B	A	A
2330			533.06		M	A	A	A	A
3150			799.59		M	A	C	A	A
3160			266.53		M	D			
3260			0.0		M	D			
3270			266.53		M	A	B	A	A
4030			266.53		M	A	C	A	A
6120			2.67		M	A	C	B	C
6210			2.67		M	D			
6230			1332.66		M	A	B	B	A
6410			799.59		M	A	B	A	A
6430			266.53		M	A	B	B	B
6440			53.31		M	A	C	A	A
6510			26.65		M	C	C	B	C
7140			0.0		M	D			
7150			0.0		M	D			
7210			10.66		M	B	C	B	B
7230			266.53		M	C	C	B	C

9170		5.33		M	D			
9190		8.0		M	D			
91D0		0.0		M	D			
91E0		799.59		M	C	C	B	B
91F0		133.27		M	B	C	B	B
91I0		0.27		M	D			
91T0		0.27		M	D			

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	1617	Angelica palustris			p	1	1000	i		M	B	B	C	B
A	1188	Bombina bombina			p	200	500	i		M	C	B	C	B
M	1337	Castor fiber			p	4	245	i	P	M	C	B	C	C
I	1088	Cerambyx cerdo			p				P	M	D			
F	1149	Cobitis taenia			p				P	M	C	B	C	C
M	1355	Lutra lutra			p				P	M	C	B	C	C
F	1145	Misgurnus fossilis			p				P	M	C	B	C	C
M	1324	Myotis myotis			p				P	M	C	B	C	C
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p				P	M	C	A	C	A
P	1477	Pulsatilla patens			p	10	10	i		M	D			
F	5339	Rhodeus amarus			p				P	M	C	B	C	C
A	1166	Triturus cristatus			p				P	M	C	B	C	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne -

- wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N16	1.11
N06	0.13
N17	13.25
N23	1.97
N07	0.34
N19	2.84
N10	45.53
N12	34.82
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Ostoja położona jest we wschodniej części Wielkopolski i obejmuje fragment doliny środkowej Warty. Warta płynie tu równoleżnikowo w Pradolinie Warszawsko-Berlińskiej ukształtowanej w czasie ostatniego zlodowacenia. Terasa zalewowa Warty osiąga miejscami ponad 4 km szerokości i cechuje się dużą różnorodnością szaty roślinnej, tym samym tworząc dogodne siedliska dla wielu gatunków zwierząt, w szczególności ptaków.

Współczesne dno doliny powstało przede wszystkim na skutek akumulacyjnej i erozyjnej działalności wód rzecznych (głównie Warty, a w mniejszym stopniu Prosn i Czarnej Strugi). Rzeźba terenu obfituje w różne formy fluwialne: wały przykorytowe, terasę zalewową z różnego typu starorzeczami, terasę wydmową oraz pagórki wydmore.

Wody Warty cechują się reżimem roztopowo-deszczowym, ze specyficznym rytmem wezbrań i niżówek decydującym o warunkach środowiskowych całej doliny. Strefa zalewów nadal obejmuje większość terenów ostoi, tworząc okresowe rozlewiska do kilku tysięcy hektarów. Rozlewiska te powstają przede wszystkim wiosną, w okresie roztopów, a nieregularnie występują także latem. Pierwotnie zalewy takie kształtowały warunki przyrodnicze w całej dolinie. Obecnie są one modyfikowane dość wąskim obwałowaniem większej części doliny, a także funkcjonowaniem od lat 80. XX w. dużego zbiornika zaporowego "Jezioro".

Szata roślinna jest bardzo urozmaicona; zachowała głównie półnaturalny i naturalny, dynamiczny charakter.

Sporadycznie występują fragmenty ginących w skali Europy łągów wierzbowych *Salicetum albo-fragilis*, natomiast częste są, powiązane z nimi sukcesyjnie, fitocenozy wiklin nadrzecznych *Salicetum triandro-viminalis*. Na niedużych obszarach, przede wszystkim na obrzeżach doliny, zachowały się olsy porzeczkowe *Ribo nigri-Alnetum* i towarzyszące im łągi jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum*, a także nadrzeczne postaci łągów jesionowo-wiązowych *Ficario-Ulmetum campestris typicum* (obecnie spontanicznie rozszerzające swój lokalny zasięg). Od kilkuset lat największe przestrzenie zajmują wilgotne łąki i pastwiska (*Molinietalia*) oraz szuwały z klasy *Phragmitetea*, zwłaszcza *Glycerietum maximae* i *Caricetum gracilis*. W starorzeczach dobrze wykształcone są zbiorowiska roślin wodnych z klas *Lemnetea* i *Potametea*.

Piaszczyste wydmy porośnięte są murawami z klasy *Koelerio-Corynephoretea* oraz drzewostanami sosnowymi. W zagłębieniach bezodpływowych w obrębie terasy wydmowej występują też interesujące

torfowiska przejściowe.

Na zdecydowanej większości obszaru dominuje ekstensywna gospodarka łąkowo-pastwiskowa (m.in. tradycyjny na tych terenach wypas stad gęsi) z udziałem leśnictwa. Pola uprawne koncentrują się w miejscach wyniesionych oraz na krawędzi doliny, gdzie rozwinęło się umiarkowane osadnictwo rolnicze. Niektóre fragmenty terenu, zwłaszcza w pasie przykorytowym Warty, w zasadzie podlegają jedynie procesom fluwalnym kształtującym roślinność naturalną.

4.2. Jakość i znaczenie

Obszar obejmuje co najmniej 25 rodzaje siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Są one wyjątkowo zróżnicowane (od bagiennych i torfowiskowych do suchych, wydumowych), a część z nich, jak np. priorytetowe, śródlądowe łąki halofilne, cechują się bardzo dobrym stanem zachowania. Łąki te, z bogatymi populacjami ginących gatunków słonorośli (np. *Triglochin maritimum*) oraz krytycznie zagrożonego w Polsce storczyka błotnego *Orchis palustris*, są osobliwością w skali europejskiej. Występują w projektowanym rezerwacie "Łąki Pyzdrskie". Stwierdzono tu także występowanie 12 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bogata jest fauna płazów (stwierdzono tu 13 z 18 występujących w Polsce gatunków). Flora roślin naczyniowych liczy ponad 1000 gatunków, spośród których około 100 znajduje się na krajowej i/lub regionalnej czerwonej liście taksonów zagrożonych. Pozostałe grupy organizmów są słabiej rozpoznane, niemniej występują tu interesujące gatunki grzybów, mszaków, mięczaków, jętek, pijawek, nietoperzy i ryb.

O dużej wartości przyrodniczej tego terenu decyduje stosunkowo niski poziom antropogenicznego przekształcenia, dominują tu bowiem ekosystemy o charakterze naturalnym i półnaturalnym. Ostatnio obserwuje się stopniową, spontaniczną regenerację cennych zbiorowisk leśnych, w tym łęgów wierzbowych i olszowo-jesionowych. Procesom tym sprzyja fakt, że z przyczyn naturalnych, znaczna część obszaru jest stosunkowo niekorzystna dla rozwoju intensywnych form gospodarowania (w tym masowej rekreacji).

Należy podkreślić, że krajobraz Doliny środkowej Warty jest jednym z najlepiej zachowanych naturalnych i półnaturalnych krajobrazów typowej rzeki nizinnej.

Międzynarodowe walory środowiskowe ostoi potwierdzone zostały przez uwzględnienie jej w programach CORINE biotopes i ECONET- Polska. Dolina środkowej Warty spełnia także kryteria obszarów ważnych z punktu widzenia ochrony biotopów podmokłych w ramach Konwencji Ramsarskiej.

Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	F03.02		i
M	A02		i
M	F02.03		i
M	E04.01		i
M	E03.02		i
L	H04		i
M	J02.03		i
L	D02.01		i
M	E03.01		i
M	J01		i
L	F03.01		i
M	E02.01		i
M	D02		i
H	D01.02		i

M	A01		i
M	A08		i
M	A04.03		i
M	J02.05		i
L	G01		i
M	D01.05		i
L	K01.02		i

Oddziaływania pozytywne

Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A04		i
M	E04.01		i
H	L08		i
M	F02.03		i
M	A01		i
L	G01		i
H	J02.04		i
L	K01.02		i
L	D02.01		i
H	A03		i
M	X		b
M	D01.05		i
H	D01.02		i
L	F03.01		i
M	D02		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Bernacki L., Czarna A. 2001. Orchis palustris Jacq. Storzycz błotny. W: R. Kaźmierczakowa, K. Zarzycki (red.). Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Inst. Bot. PAN, Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków. s. 568-570. 2. Borysiak J. 1994. Struktura aluwialnej roślinności łódzkiej środkowego i dolnego biegu

Warty. Wyd. UAM, ser. Biol. 52: 1-258.3. Brzeg A. 1989. Roślinność północnej części międzyrzecza Prosną, Czarnej Strugi i Warty. Praca doktorska. Zakł. Ekol. Roś. i Ochr. Środ. UAM, Poznań. Msc. 4. Brzeg A. 1991. Zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe okolic Konina. Prace Kom. Biol. PTPN. 70: 103-140.5. Brzeg A. 1998. Geobotaniczna charakterystyka projektowanego rezerwatu częściowego Łąki Pyzdurskie w Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym. Roczn. PTPN Salamandra. 2: 5-37.6. Brzeg A., Krupa A., Krupa A. 2000. Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe stwierdzone w Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym. Biul. Parków Krajobr. Wielkopolski. 6(8): 131-136.7. Czarna A. 1999. Nowe gatunki flory naczyniowej projektowanego rezerwatu częściowego Łąki Pyzdurskie. Biul. Parków Krajobr. Wielkopolski. 5(7): 139-148.8. Doboszewski P., Michalska D., Kłonowski P. 2018. Ocena stanu ochrony kumaka nizinowego *Bombina bombina* i traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* w obszarze Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009. Msc.9. Czarna A., Załuski T. 2001. *Angelica palustris* (Besser) Hoff. Starodub łąkowy. W: R. Kaźmierczakowa, K. Zarzycki (red.). Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Inst. Bot. PAN, Inst. Ochr. Prz. PAN, Kraków. s. 277-279.10. Głowaciński Z. (red.). 1992. Polska czerwona księga zwierząt. PWRiL, Warszawa. 1-352.11. Graczyk R. 1995. Bóbr europejski (*Castor fiber* Linnaeus 1758) w dorzeczu Odry oraz jego wpływ na stosunki wodne i biocenotyczne. W: Człowiek i środowisko naturalne Jury. 3 Sympozjum Jurajskie. Zarząd ZJPK, Dąbrowa Górnicza. s. 83-124.12. IOP PAN red. 2006-2007 Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 msc, GIOŚ, Warszawa 13. Kraska M. 1969. Zbiorowiska oczeretowe okolic Pyzdr w Pradolinie Warszawsko-Berlińskiej. Bad. Fizjogr. Pol. Zach., ser. B. 23: 205-221.14. Kraska M. 1971. Zbiorowiska roślin wodnych i błotnych okolic Pyzdr w Pradolinie Warszawsko-Berlińskiej. Bad. Fizjogr. Pol. Zach., ser. B. 24: 181-202.15. Krupa A. 2000. Wstępna inwentaryzacja płazów w Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym. Biul. Parków Krajobr. Wielkopolski. 6(8): 139-142.16. Krupa A. 2001. Bioróżnorodność i jej ochrona w Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym. Biul. Parków Krajobr. Wielkopolski. 7(9): 50-58.17. Krupa Adam 2007 Plan lokalnej współpracy na rzecz ochrony obszaru Natura 2000 - PLH300009 Ostoja Nadwarciańska Ministerstwo Środowiska 18. Winiecki A. Brzeg A. 1995. Dokumentacja przyrodnicza projektowanego Pyzdurskiego Parku Krajobrazowego w dolinie środkowej Warty (woj. konińskie). OTOP, Poznań-Gdańsk.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	50.37	PL04	75.66		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL03	Nadwarciański Park Krajobrazowy	*	50.36
PL03	Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy	*	0.01
PL04	Szwajcaria Żerkowska	*	4.14
PL04	Powidzko-Bieniszewski	*	1.37
PL04	Pyzdurski	*	70.15

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

[Powrót](#)

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu
Adres:	Polska Jana Henryka Dąbrowskiego 79 60-529 Poznań
Adres e-mail:	sekretariat.poznan@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 14 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009 Link: http://edziennik.poznan.uw.gov.pl/legalact/2014/1819/
☐ Nie, ale jest w przygotowaniu	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 14 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadwarciańska PLH300009 Link: http://edziennik.poznan.uw.gov.pl/legalact/2014/1819/
☐ Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH300009

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--